

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 35/2005 vp

Hallituksen esitys laeiksi kaupparekisterilain 31 a §:n muuttamisesta sekä verotustietojen jul- kisuudesta ja salassapidosta annetun lain 7 §:n kumoamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 8 päivänä marraskuuta 2005 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laeiksi kaupparekisterilain 31 a §:n muuttamisesta sekä verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 7 §:n kumoamisesta (HE 186/2005 vp).

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaostossa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Jukka Vanhanen, valtiovarainministeriö

- apulaisjohtaja Anneli Kukkonen ja ylitarkastaja Helena Hynynen, Verohallitus
- apulaisjohtaja Kirsi Lahtinen, Patentti- ja rekisterihallitus
- veroasiantuntija Virpi Pasanen, Elinkeinoelämän keskusliitto
- johtaja Rauno Vanhanen, Suomen Yrittäjät ry
- lakiasiain johtaja Vesa Korpela, Veronmaksajain Keskusliitto ry.

Kirjallisen lausunnon ovat asiassa antaneet Patentti- ja rekisterihallitus, Suomen Taloushallintoliitto ry ja valtiovarainministeriö.

Keskuskauppakamari, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry ja Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry ovat ilmoittaneet, ettei niillä ole huomauttamista asiaan.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kaupparekisterilakia sekä verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annettua lakia. Kaupparekisterilakia muutettaisiin siten, että Verohallitus voi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa Patentti- ja rekisterihallitukselle veroilmoituksen liitteenä verotusta varten annetut tuloslaskelma- ja tasetiedot sekä eräät muut tilinpäätöstiedot samoin kuin tiedon siitä, onko yksi-

löidyllä osakeyhtiöllä, osuuskunnalla tai muulla elinkeinonharjoittajalla ollut toimintaa verohallinnon rekisteritietojen perusteella.

Verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annettua lakia muutettaisiin siten, että tilinpäätöstietojen julkisuutta verohallinnossa koskeva säännös kumottaisiin. Tilinpäätöstietojen julkinen tietopalvelu keskitettäisiin Patentti- ja rekisterihallitukselle.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 2006 alusta. Kaupparekisterilain säännöstä tilinpäätöstietojen luovuttamisesta verohallinnosta rekisteriviranomaisena toimivalle Patentti- ja rekisterihallitukselle sovellettaisiin ensimmäisen kerran siten, että tietojen siirto koskisi

verovuoden 2008 tietoja. Tietojärjestelmän testausta ja koekäyttöä varten verohallinto voisi toimittaa verovuosia 2006 ja 2007 koskevia tietoja. Muilta osin ehdotettuja lainmuutoksia sovellettaisiin vuoden 2006 alusta.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä muuttamattomana.

Esityksen tarkoituksena on keskittää kirjanpitovelvollisten tilinpäätöstietojen julkinen tietopalvelu kokonaan Patentti- ja rekisterihallitukselle, jolla se on osittain jo nykyisin. Ilman lainmuutosta Verohallituksen tulisi lisäksi järjestää oma tietopalvelunsa niin, että jo voimassa oleva osakeyhtiöiden ja osuuskuntien tuloslaskelma- ja tasetietojen julkisuus voitaisiin toteuttaa 1.1.2006 ja sen jälkeen päätyviltä tilikausilta myös verohallinnossa. Nyt tämä päällekkäisyys ehdotetaan siis poistettavaksi. Verohallitus voisi luovuttaa verotusta varten saamansa tilinpäätöstiedot jatkossa Patentti- ja rekisterihallitukselle, joka vastaisi tietopalvelusta kaikilta osin.

Verohallinnon tietojen luovutusta koskevaa säännöstä sovellettaisiin ensimmäisen kerran vasta vuonna 2008 päätyvältä tilikaudelta. Verohallinto voisi kuitenkin luovuttaa sitä ennen vuosia 2006 ja 2007 koskevia tilinpäätöstietoja Patentti- ja rekisterihallitukselle tietojärjestelmän kehittämistyötä varten. Nämä tiedot olisivat muutoin salassa pidettäviä.

Kahden vuoden siirtymäkausi merkitsee käytännössä sitä, että verohallinnon luovuttamat tiedot tulevat julkisiksi myöhemmin kuin voimassa olevan lain mukaan on ollut tarkoitus. Ehdotettua siirtymäaikaa voidaan käyttää myös osakeyhtiöiden tilinpäätöstietojen ilmoittamisvelvollisuutta koskevien säännösten uudelleen arviointiin. Patentti- ja rekisterihallitus arvioi, ettei yhtiöiden tarvitse todennäköisesti toimittaa sille vuoden 2008 jälkeen tilinpäätöstietoja enää erikseen. Käytännössä tämä tarkoittaisi ns. yh-

den luukun periaatteen mukaista käytäntöä, kuten tavoitteena on ollutkin.

Esitys on herättänyt jonkin verran vastustusta yritysten keskuudessa, koska tilinpäätöstietojen julkisuus tulisi käytännössä tehostumaan nykyisestä. Vaikka tiedot ovat jo nykyisellään julkisia, niitä ei kuitenkaan aina käytännössä toimiteta Patentti- ja rekisterihallitukselle. Tämä johtuu ennen kaikkea halusta suojautua kilpailijoita vastaan. Kun tiedot siirrettäisiin automaattisesti verohallinnolta Patentti- ja rekisterihallitukselle, niiden julkisuus toteutuisi myös käytännössä. Sääntelylle on ehdotettu mm. kahden vuoden siirtymäaikaa, jotta yhden luukun periaate voitaisiin toteuttaa myös käytännössä. Samalla tulisi harkita sitä, että tilinpäätöstietojen julkisuus rajattaisiin koskemaan vain tasetietoja.

Valiokunta katsoo, ettei hallituksen esitystä ole aihetta muuttaa. Esitys koskee yksinomaan sitä tapaa, jolla jo voimassa oleva tilinpäätöstietojen julkisuus toteutetaan. Sillä ei puututtaisi tilinpäätöstietojen julkisuuden alaan, vaan tiedot olisivat jatkossa julkisia samoin perustein kuin nykyisinkin. Käytännön syistä tarpeellinen kahden vuoden siirtymäaika antaisi lisäksi mahdollisuuden kehittää yhden luukun periaatetta, jolloin erillisestä tietojen annosta Patentti- ja rekisterihallitukselle voitaisiin tulevaisuudessa luopua. Esitys vastaa tältä osin siis asiantuntijaklauselisissa esitettyjä vastaehdotuksia.

Esityksellä ei ole valiokunnan käsityksen mukaan myöskään tietojen julkiseksi tulon kannalta ratkaisevaa käytännön merkitystä. Patentti- ja rekisterihallitus on näet tehostanut viime vuosina toimintaansa ja valvonut aiempaa tehokkaammin mm. yritysten tiedonantovelvollisuutta. Toimitettujen tilinpäätöstietojen määrä on kas-

vanut sen vuoksi viime vuosina huomattavasti. Patenti- ja rekisterihallitus arvioi saavansa esimerkiksi tänä vuonna yli 100 000 yrityksen tilinpäätöstiedot, kun vastaava määrä oli vuonna 2003 noin 76 000.

Myöskään tietojen julkiseksi tulon aika ei käytännössä muuttuisi nykyisestä juurikaan. Verohallitus on arvioinut, että se voi siirtää tiedot niiden vaatiman teknisen käsittelyn vuoksi käytännössä vasta 6—7 kuukauden kuluttua yrityksen tilikauden päättymisestä. Vastaavat tiedot tulisivat voimassa olevan lain nojalla julkisiksi verohallinnossa kahdeksan kuukauden kuluttua tilikauden päättymisestä. Osakeyhtiölain velvoitteet tilinpäätösasiakirjojen rekisteröinnistä ovat vieläkin tiukemmat eli kaksi kuukautta tuloslaskelman ja taseen vahvistamisesta.

Esitykseen sisältyvän kahden vuoden siirtymäajan kuluessa on mahdollista pohtia myös julkistettavien tietojen tietosisältöä, jos se osoittau-

tuu tarpeelliseksi. Valiokunta huomauttaa kuitenkin, että kirjanpitolaissa ja -asetuksessa on jo nykyisin joiltain osin otettu huomioon pienten yritysten asema. Tuloslaskelman erät erät saadaan mm. esittää yhdisteltynä, jos yrityksen liikevaihto, tase tai työntekijöiden lukumäärä ei ylitä laissa säädettyjä rajoja. Lisäksi yritys voi laatia lyhennetyn taseen ja jättää toimintakertomuksen laatimatta. Tätä koskevan lainsäädännön kehittäminen on kuitenkin oma erillinen kysymyksensä, eikä sen vuoksi ole aiheetta viivyttää tämän muutoksen täytäntöönpanoa.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella valtiovarainvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksytään muuttamattomina.

Helsingissä 25 päivänä marraskuuta 2005

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Olavi Ala-Nissilä /kesk	Markku Rossi /kesk (osittain)
vpj.	Matti Ahde /sd	Matti Saarinen /sd (osittain)
jäs.	Christina Gestrin /r	Irja Tulonen /kok
	Jyri Häkämies /kok	Kari Uotila /vas
	Kyösti Karjula /kesk	Jukka Vihriälä /kesk
	Jari Koskinen /kok	vjäs. Janina Andersson /vihr
	Pekka Kuosmanen /kok	Arto Bryggare /sd
	Maija-Liisa Lindqvist /kesk (osittain)	Bjarne Kallis /kd
	Mika Lintilä /kesk	Mikko Kuoppa /vas
	Pekka Nousiainen /kesk	Eero Lämsä /kesk (osittain)
	Pirkko Peltomo /sd (osittain)	Aulis Ranta-Muotio /kesk (osittain)
		Maija Rask /sd.

Valiokunnan sihteerinä jaostokäsittelyssä on toiminut

valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen.

VASTALAUSE

Perustelut

Hallituksen esitykseen (HE 186/2005 vp) ja valtiovarainvaliokunnan mietintöön (VaVM 33/2005 vp) liittyy yritysten kannalta kaksi keskeistä näkökulmaa. Toinen on niin sanottu yhden luukun periaate. Sen perusteella yritysten ei tarvitsisi toimittaa vaadittavia tilinpäätöstietoja kuin yhteen paikkaan eli verottajalle. Verottaja siirtäisi sitten nämä tiedot suoraan lain edellyttämällä tavalla Patentti- ja rekisterihallitukselle. Tämä periaate on järkevä ja hyväksyttävä.

Toinen näkökulma liittyy sitten tilinpäätöstietojen julkisuuteen. Tällä hetkellä huomattava osa yrityksistä on jättänyt toimittamatta tilinpäätöstietonsa Patentti- ja rekisterihallitukselle, koska ovat pelänneet kilpailijoiden saavan niistä selville tietoja, jotka häittäisivat yrityksen toimintaa ja kilpailuasemaa. Koska monen yrityksen kannalta huoli on aiheellinen, olisi syytä ensin selvittää missä laajuudessa veroilmoitusmenettelyssä annettavat tilinpäätöstiedot siirtyvät Patentti- ja rekisterihallitukselle. Koska tästä ei ole tietoa, ehdotettua kaupparekisterilain 31 a §:ää tulisi muuttaa niin, että siitä poistetaan tuloslaskelman antomahdollisuus.

Helsingissä 25 päivänä marraskuuta 2005

Jyri Häkämies /kok
Jari Koskinen /kok
Pekka Kuosmanen /kok

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että 2. lakiehdotus hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena ja

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena paitsi 31 a § muutettuna seuraavasti:

Vastalauseen muutosehdotus

31 a §

Verohallitus voi antaa salassapitosäännösten estämättä Patentti- ja rekisterihallitukselle teknisen käyttöyhteyden välityksellä kirjanpitovelvolliselta verotuksen toimittamista varten saamansa (*poist.*) taseen sekä muut tiedot ja asiakirjat, jotka kirjanpitovelvollinen on tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen rekisteröimiseksi velvollinen tämän lain tai muun lain nojalla toimittamaan Patentti- ja rekisterihallitukselle.

(2 mom. kuten VaVM)

Irja Tulonen /kok
Bjarne Kallis /kd